

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1653-

Dato
24. mars 2025

Representantforslag nr 107 S 2024-2025 Om å ta kommersielle aktører ut av skolen fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Kari Elisabeth Kaski, Birgit Oline Kjerstad, Ingrid Fiskaa, Kathy Lie og Grete Wold

24.03.2025 Digitale tjenester er en stor del av hverdagen til barn og unge, og en stor del av det sosiale og kreative livet. Barn og unge har andre forutsetninger enn voksne for å forstå risikoer og konsekvenser av handlingene sine, eller kjenne rettighetene sine. Barn har derfor et særskilt krav på vern. Dette må ivaretas både av foreldre, det offentlige, frivillig sektor og næringsdrivende. Skolen må ivareta barn og unges personvern i skoletiden, særlig når barn og unge blir pålagt å bruke digitale løsninger av det offentlige.

Jeg får mange signaler, både fra foreldre, lærere og forskere om at digitalisering av skolen har flere problematiske sider. Som jeg også skrev i mitt svar til på spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 8:92 (2023-2024) fra representantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad i fjor, tror jeg mange sitter med en følelse av at politikerne har gått for fort frem i digitaliseringen, uten å ha stilt de riktige spørsmålene om hva skjermbruken gjør med ungene våre. Det ser vi konsekvensene av nå.

Jeg er glad for at forslagsstillerne peker på sammenhengen mellom det kommersielle trykket barn utsettes for på digitale flater i dag, og brudd på grunnleggende personvernrettigheter. Denne sammenhengen har blitt løftet fram flere ganger de siste årene, blant annet i Personvernkommisjonens rapport, Strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole og den nasjonale digitaliseringsstrategien. Jeg har iverksatt mange tiltak som i sum vil bidra til å styrke personvernet til barn og elever, og hindre at de blir eksponert for uønsket innhold på nett når de arbeider på skolen og hjemme.

Forslag 1 - annonseblokkering

Forslagsstillerne ønsker å straksinnføre krav om annonseblokkering på alle skolens digitale enheter, både på skolens område og dersom enhetene er med elevene hjem. Jeg mener det er unødvendig å bruke tid og ressurser på å innføre et selvstendig krav om annonseblokkering, når vi allerede har et særskilt krav om elevene ikke skal bli utsatt for visse typer reklame i opplæringsloven § 27-1 og i privatskoleloven § 7-1 a. Forbudet innebærer at skoleeier skal sørge for at elevene ikke blir utsatt for reklame som er egnet til å skape kommersielt press, eller som i stor grad kan påvirke holdninger, oppførsel og verdier, blant annet på skolens område, i lærebøker og andre læremiddel som blir brukt i opplæringen. Skoleeier må også sørge for at Internett og apper som brukes i opplæringen ikke er i strid med reklamereglene i opplæringsloven. Dette er noe som gjelder både når elevene er på skolen og når de tar med seg skolens digitale utstyr hjem.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en veileder om hvordan elever kan beskyttes mot uønsket og skadelig innhold på nett. Utdanningsdirektoratet anbefaler i denne at elever i barneskolen bare skal ha tilgang til utvalgt innhold på sine enheter, og at både ungdomsskolen og videregående må bruke oppdaterte filtre for å stenge ute uønsket og skadelig innhold. Fra erfaring vet vi at slike filtre også kan blokkere annonser og reklame. Skoler og skoleeiere må altså styre og begrense tilgang til internett og apper ut fra elevenes alder og modenhet. Direktoratet anbefaler at skoleeierne tar i bruk filter både på skolens nettverk og også på selve enhetene, dersom enhetene sendes hjem med elever på barnetrinnet. Veilederen gir også råd om hvordan elever som blir utsatt for skadelig innhold skal følges opp. Vi forventer at kommunene følger opp, og setter tydelige rammer.

Forslag 2 – nasjonalt testsenter

I statsbudsjettet for 2023 sikret regjeringen at det var midler til å utrede hvordan man best kan etablere felles støttetjenester til skoleeiere og skoleledere om personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming. Dette mener jeg innholdsmessig er mye det samme som forslaget om å «opprette et nasjonalt testsenter». Hensikten med å opprette felles støttetjenester er å møte utfordringene kommuner, fylkeskommuner og private barnehage- og skoleeiere har med å etterleve regelverket når de skaffer seg og bruker digitale læremidler, læringsressurser og plattformer, slik at elevenes persondata ikke kommer på avveie og kan brukes kommersielt til profilering og målrettet reklame. Videre skal støttetjenestene kunne bidra til at digitale løsninger som brukes i barnehagen og skolen møter kravene til universell utforming og dermed styrker inkludering av alle barn og elever. Vi vurderer nå hvordan utredningen skal følges opp, i dialog med KS og kommunal sektor.

Opprettelse av et nasjonalt testsenter *kan* være en aktuell løsning om KS og kommunal sektor ikke klarer å følge opp tilfredsstillende.

Forslag 3 – nasjonal katalog

Effekten av felles støttetjenester vil bli forsterket gjennom etableringen av en nasjonal tjenestekatalog, også kalt «læremiddelkatalog». Læremiddelkatalogen er allerede under utvikling av Udir i samarbeid med Sikt (Kunnskapssektorens tjenesteleverandør).

Læremiddelkatalogen skal gi en søkbar oversikt over digitale læremidler og det er foreslått at katalogen skal kunne vise vurderingene av personvern og universell utforming som felles støttetjenester gjennomfører. På denne måten kan kommunene ta informerte valg når de gjennomfører anskaffelser av digitale læremidler.

Forslag 4 - personvernnorm

Det har kommet flere forslag om å etablere en personvernnorm for barnehage og skole, for eksempel fra Personvernkommisjonen og ekspertgruppen for digital læringsanalyse. Forslagene legger ulik forståelse av innholdet i og hensikten med en norm. Flere innspill nevner også Norm for informasjonssikkerhet og personvern i helse- og omsorgssektoren, en bransjenorm som er utarbeidet og forvaltes av organisasjoner og virksomheter i helse- og omsorgssektoren.

Erfaringene med normen i helsesektoren er at den er omfattende og ressurskrevende å forvalte. I tillegg er den bygd ut med veiledere som konkretiserer normens overordnede beskrivelser av krav, noe som øker ressursbehovet i forvaltningen av normen. Kombinasjonen av felles støttetjenester, læremiddelkatalog samt veiledning og rådgiving fra sentrale myndigheter til kommunal sektor, vil etter min mening kunne være et bedre, mer effektivt og mer fleksibelt virkemiddel for å trygge elevene, enn en personvernnorm.

Forslag 5 – lovutvalg om rettigheter og personvern

Representantene ønsker et lovutvalg som skal vurdere elevenes rettigheter og personvern i barnehage og skole og foreslå reguleringer som skal gjelde for kommersielle aktører som tilbyr digitale tjenester rettet mot barn og unge, samt forslag til hvordan lovverket skal håndheves.

Jeg mener at det ikke er god ressursbruk å sette ned et lovutvalg, fordi lovverket allerede har de reglene som er nødvendige for å beskytte barn og ungers personopplysninger i opplæringsloven og unngå kommersielt press i skolen. Barn og unges personvern i skolen har også nylig vært gjenstand for vurdering av personvernkommisjonen, og ekspertgruppen for digital læringsanalyse.

Som nevnt har opplæringsloven et forbud mot reklame som er egnet til å skape kommersielt press. Hvordan elevenes og barnehagebarns personopplysninger kan brukes er strengt regulert. Kommunene og fylkeskommunene og barnehager kan bare behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven. Dette innebærer f.eks. at læremiddelprodusenter og leverandører av maskinvare og programvare ikke kan utnytte elevenes personopplysninger til egne formål, f.eks. kommersielle formål som reklame og markedsføring. Vi har derfor det regelverket vi trenger på dette feltet.

Jeg mener derfor det er viktigere å støtte skolene og barnehagene i arbeidet med å sørge for trygge digitale miljøer enn å sette ned nye utvalg. Her har blant annet Utdanningsdirektoratet nylig lansert en veileder om hvordan elever kan beskyttes mot uønsket og skadelig innhold på nett. Jeg mener derfor det ikke er behov for å nedsette et utvalg.

Forslag 6 - forbud mot kommersielle kontrakter

Skolen skal være en fellesarena for læring og utvikling for barn og unge. Elevene er i skolen for å lære, og aktivitetene i skolen må være relevante opp mot formålene med opplæringen etter opplæringsloven og innholdet i skolen slik det er fastsatt i læreplanverket. Jeg deler manges bekymring rundt de negative sidene ved at skoler og andre offentlige aktører inngår avtaler med Apple og andre tilsvarende selskap som innebærer markedsføring av deres produkter eller forpliktelse til bruk av visse typer læringsressurser.

I skolen skal elevene utvikle kunnskap, ferdigheter og holdninger som gjør at de kan mestre livet sitt og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Å la elever delta i reklame for kommersielle aktører fremmer ikke en slik utvikling. Lærere og skoleeiere bør ha handlingsrom til å velge læringsressurser ut fra hva som gir mest læring og utvikling for elevene. Vurderingene om hvilke ressurser som skal benyttes skal ta utgangspunkt i hva som er best for læring, ikke hva som er best for å fremme leverandørenes kommersielle interesser.

Jeg deler forslagsstillernes skepsis til kommersialisering av skolen, men mener det ikke er riktig å bruke ressurser på å utrede et juridisk forbud mot kommersielle kontrakter med skoler der barn blir brukt i reklameøyemed. Vi må være varsomme med å detaljregulere kommunene og fylkeskommunene. Jeg har tillit til at kommunene og fylkeskommunene gjør gode vurderinger og sørger for tilstrekkelig beskyttelse mot kommersielle krefter i skolehverdagen.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådens signatur